

INFORMATOR O STARYM CMENTARZU W IWONICZU

Iwonicz-Zdrój 2014

ks. ANTONI PODGÓRSKI

ks. KAROL POPRAWSKI

ZOFIA TYSKIEWICZOWA

S. P.
JAN WIŚNIEWSKI
JEDZYM W POWSTANIU 1863
29 X 1910
PRZEŻYWIŚNY LAT 47

ŻEŁEŻNYE OLEJE DO KUCHNI 300
KAWOJENIE IRYLLI 500 DO 800
BEZAPODWÓJNE: MIAŁA SIEMIA DROŻD
EDYKACJA WŁOŚCISŁAWIA W POKOJU

URODZIŁ SIĘ W DNIU

1863

W M. K. HENRYK

JAN WIŚNIEWSKI

JÓZEF PUCHALSKI

KANDEFER

BOHATEROWIE WOJNY POLSKO-BOLSZEWICKIEJ

Jan Ćwik

Marian Sługocki (1883-1944) – artysta rzeźbiarz,
malarz i medalier, kawaler orderu Virtuti Militari,

Maciej Michalak (1902-2000) i **Marcin Michalak (1903-1990)**

Jan Buczek

Władysław Boczar (od Klarncisty)

Stanisław Gazda

Paweł Nycz

Jan Rajchel

Stanisław Kinel i **Karol Kinel**

Józef Such (od Łukasza) (1901-1974) - uczestnik bitwy
pod Dytiatynem

Władysław Such (od Tyroski) (1900-1950).

płk dr Józef Aleksiewicz "Wilczur" (1884-1957) - uczestnik
walk pod Lwowem i Dęblinem, jako komendant taboru
sanitarnego powstrzymał atak Kozaków, odznaczony
Krzyżem Złotym z koroną; uczestnik obrony Lwowa.

Iwonickie Stowarzyszenie "Ocalić od zapomnienia zabytkowych i historycznych grobów znajdujących się na terenie Iwonickiego Parku i ogrodu, a także odnową i konserwacją zabytkowych pomników i tablic, a także gromadzeniem i udostępnianiem informacji o historycznych mogiłach i cmentarzach"

BOHATEROWIE II WOJNY ŚWIATOWEJ

Mikołaj Nycz (1900-1940), komendant Strzelca, żołnierz konspiracji, stracony w Oświęcimiu.

Roman Zygmunt (1911-1944), żołnierz AK, zamordowany w Lesie Grabińskim.

Wojciech Penar - żołnierz AK, Komendant grupy Iwonicz-Zdrój oddziału „IRYS”, zamordowany w Lesie Grabińskim.

Władysław Cybulski (1905-1944), oficer dywersji obwodu AK Krosno, uczestnik akcji wysadzenia zbiornika ropy we Wróbliku, torturowany nie wydał nikogo w śledztwie, rozstrzelany w dniu 16 maja 1944 w Warzycach przez gestapo.

Stanisław Frydrych "Żbik" (1899-1944) – sierżant pułku ułanów w Kaliszu, komendant plutonu Batalionów Chłopskich w Iwoniczu.

Józef Antoni Nycz (1915-1998) - współorganizator SL "Roch" i BCh, zastępca komendanta gminnego BCh, żołnierz OP BCh „Klon 22”.

Romuald Szatkowski - adiutant komendanta placówki ZWZ/AK „Irys” w Iwoniczu.

Franciszek Biskup (1910-1942) – zamordowany w Oświęcimiu.

Franciszek Szajna „Smrek”- żołnierz AK OP „Pelargonja”.

Marian Murman (1922-2008) – żołnierz AK, artysta fotografik i narciarz.

bracia Józef (1919-1943) i Władysław (1922-1944) Kazurowie - żołnierze AK.

Józef zginął w akcji na garbarnię skór w Rymanowie w 1943 r., a Władysław został zastrzelony w Krośnie rok później, podczas nieudanej „akcji na targownika”.

płk dr Józef Aleksiewicz "Wilczur" (1884-1957), Komendant Związku Strzeleckiego w Iwoniczu. Uczestnik walk w kampanii wrześniowej. Członek AK, prowadził szpital partyzancki w „Sanato”, przewodniczący Samorządu Rzeczypospolitej Iwonickiej. Naczelnny lekarz komisji uzdrowiskowej. Specjalista chirurg-ortopeda i traumatolog. Działacz społeczny. Jego imię noszą szkoły w Zespole Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich w Iwoniczu-Zdroju.

"nienienia" zajmuje się odnową i konserwacją
ujących się na terenie gminy Iwonicz Zdrój,
przydrożnych kapliczek oraz propagowaniem
okonaniach ludzi w nich pochowanych.

ZAŁUSCY - właściciele Iwonicza

Karol (1794-1845) – marszałek szlachty powiatu upickiego i wileńskiego. W latach 1816-1822 sprawował funkcje w poselstwach rosyjskich w Bernie i w Berlinie. W 1825 otrzymał od ojca majątek Iwonicz. Wziął udział w powstaniu listopadowym jako jeden z przywódców powstania na Litwie. We wrześniu 1831 odznaczony Krzyżem Złotym Orderu Virtuti Militari. Po upadku powstania emigrował. Jego dobra w Gulbinie w zaborze rosyjskim uległy konfiskacie. Po kilku latach tułaczki, najpierw w Anglii, następnie we Francji, uzyskał od władz austriackich prawo zamieszkania w Galicji. Wraz z żoną Amelią, zamieszkał w Iwoniczu. Karol i Amelia przy pomocy brata gen. Józefa Załuskiego doprowadzili do odnowy iwoniczkiego uzdrowiska. W krótkim okresie czasu powstało kilkanaście budowli: Pałac Modrzewiowy, Pawilon nad Źródłami, Kąpiele Mineralne, kryty deptak, Dom nad Źródłami, Dom Pod Skałą, Dom pod Góralem, Kurhaus, pierwsza Kaplica Zdrojowa, budynek kąpiei siarczkowych, pierwszy Bazar. Sprowadzony przez Załuskich Teodor Torosiewicz dokonał analizy iwoniczkich wód i ich wyniki rozpropagowano w prasie krajowej i zagranicznej.

Michał Karol (syn Karola) (1827-1893) – absolwent akademii Terezańskiej w Wiedniu, szambelan austriacki, major. Służbę wojskową odbywał w latach 1848-1856, walczył pod Solferino w kampanii włoskiej. Działacz społeczny, odznaczony orderem św. Jana z Jerozolimy. Po śmierci rodziców, Michał w 1860 r. przejął w posiadanie dwór i majątek w Iwoniczu. Pod jego kierownictwem następuje dalszy rozwój zakładu uzdrowiskowego. Jego staraniem wybudowano Dom Zdrojowy, Ustronie, Dom Biały, Krakowiak, Łazienki Mineralne, Belweder, Niespodziankę, obecny Bazar, nową kaplicę, warzelnię soli jodobromowej. Dbał o źródła mineralne, doprowadził do ponownego ich przebadania i zabezpieczenia. Iwonicz stał się znanym w Galicji kurortem, gościło tu wiele znanych osób ze sfer arystokracji i ziemiaństwa, pisarzy, dyplomatów, organizowano zjazdy lekarzy. Urządzono dolinę Na Kawalcach, powstała zakładowa elektrownia, wodociąg. W Targowiskach powstała stacja kolejowa Iwonicz.

Helena Maria z Brzostowskich Załuska (1832-1892) – Żona Michała, wpływała swoimi pomysłami na rozwój posiadłości.

Karol Bernard (syn Karola) (1834 - 1919) – absolwent akademii Terezańskiej i prawa w Wiedniu, honorowy kawaler maltański, szambelan austriacki, minister pełnomocny i dyplomata. Przebywał na poselstwach w Szwecji, Turcji, Persji, Chinach, Japonii, Syjamie, Egipcie. Językoznawca, orientalista - znał kilkanaście języków. Pisał i publikował wiersze, sprawozdania z podróży, rozprawy lingwistyczne, dokonał wielu tłumaczeń, komponował. Był kawalerem kilkunastu orderów i odznaczeń z różnych egzotycznych krajów. Poświęcił dwie prace rodzinemu Iwoniczowi "Obraz Iwonicza" z 1877 r. i „Wspomnienia o rodzinie Załuskich w XIX stuleciu” z 1907 r. Pod koniec życia osiadł w Iwoniczu. Pracował tu nad rodzinnymi pamiątkami, porządkował dokumenty, tworzył bibliotekę. Był prekursorem iwoniczkich turniejów szachowych.

Zofia z Pruskich Tyszkiewiczowa (1848-1929) - teściowa Józefa Załuskiego.

Emma z Ogińskich Wysocka (po pierwszym mężu Brzostowska) (1809-1871), córka księcia Michała Kleofasa Ogińskiego, kompozytora, autora słynnego poloneza „Pożegnanie ojczyzny”, siostra Amelii Załuskiej, matka Heleny z Brzostowskich (Michał i Helena byli kuzynami).

ARTYŚCI

Stanisław Studencki (1900-1944) – polski malarz batalistyczny. W latach 1921-1926 studiował w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Od 1933 roku był członkiem ZPAP. Związany z pracownią Wojciecha Kossaka, malował obrazy batalistyczne, parady wojskowe, sylwetki koni i liczne portrety Marszałka Józefa Piłsudskiego. Był ułanem szwadronu II Brygady Legionów. Jego siostra Klara, po mężu Miecugow, była matką krakowskiego dziennikarza Bruno Miecugowa i babką Grzegorza Miecugowa, dziennikarza i redaktora radia i telewizji.

prof. Stanisław Dębicz (1887-1948) - aktor filmowy i teatralny, reżyser. Od roku 1912 grał oraz reżyserował na scenach m.in. w Warszawie, Łodzi, Częstochowie, Bydgoszczy, Kaliszu i Sosnowcu. Był cenionym aktorem charakterystycznym.

POWSTAŃCY ROKU 1863

Jan Wiśniewski (1833-1910); Nagrobną płytę wystawił mu syn ksiądz Henryk zamieszczając wiersz „*Serce Twe ojczy, co kochało boga i za ojczyznę rwało się do boju, niezapomniana dusza święta droga, niechaj w wieczności żyżywa pokoju*”

Franciszek Ksawery Wąsowicz (1842-1932). Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości otrzymał stopień porucznika i w 1930 roku został decyzją Prezydenta Mościckiego odznaczony Krzyżem niepodległości z mieczami za udział w powstaniu 1863. W Iwoniczu opiekowała się nim rodzina Cybulskich.

IWONICCY PROBOSZCZOWIE

ks. Antoni Podgórski (1848-1912), iwonicki proboszcz w latach 1878-1912. Dokonał rozbudowy i upiększenia kościoła, sprowadził do Iwonicza siostry felicjanki, zbudował zakłady szpitalne dla kalek i nieuleczalnie chorych mężczyzn i kobiet. Jego imię nosi Szkoła Podstawowa w Iwoniczu. Napis na pomniku: *D. O. M. KS. ANTONI PODGÓRSKI *1848 +6.9.1912 PASTERZOWI GORLIWEMU (1878-1912) WDZIĘCZNI PARAFIANIE CZŁON. SPÓŁDZIELNI*

ks. Karol Poprawski (1815-1878), był iwonickim proboszczem przez 30 lat. Napis na tablicy nagrobnej w tłumaczeniu na język polski brzmi: *Bogu Najlepszemu Największemu, Wielebnemu Karolowi Poprawskiemu, Honorowemu Kanonikowi, Iwonickiemu Proboszczowi, Czcigodnemu, skromnemu, a także łagodnemu Pasterzowi, *1815 +1878, Miłujący, Parafianie ten nagrobek wystawili.*

ks. Erazm Skórnicki (1906-1971), przez 29 lat pełnił obowiązki proboszcza Iwonicza. W czasie okupacji prowadził tajne nauczanie. Jego starania w znacznym stopniu przyczyniły się do uratowania Iwonicza przed pacyfikacją przez Niemców i ostrzałem Zdroju katiuszami przez Armię Czerwoną.

ks. Jan Rąb (1919-1989) – pierwszy proboszcz Iwonicza-Zdroju, pedagog, pisarz i historyk regionu, autor wielu prac literackich, w tym przewodników turystycznych, badacz biografii Wincentego Pola. W 1950 roku został mianowany wikariuszem eksponowanym w Iwoniczu-Zdroju. Oprócz prowadzonej pracy duszpasterskiej, zajął się intensywnie odbudową zdrojowego kościoła. W wyniku jego starań 25 II 1957 r. biskup Franciszek Barda wydzielił z dotychczasowej parafii Iwonicz samodzielną parafię Iwonicz-Zdrój. Od 1967 r. dziekan dekanatu rymanowskiego. Od 1975 r. kanonik gremialny Brzozowskiej Kapituły Kolegiackiej. Był autorem ponad 300 prac dotyczących duszpasterstwa, historii kościoła, monografii historycznych ale też radiestezji, którą się zajmował. Na szczególną uwagę zasługują jego przewodniki turystyczne: "Krosno nad Wisłokiem", "Województwo krośnieńskie", "Iwonicz-Zdrój, Rymanów-Zdrój i okolice".

**IWONICKIE STOWARZYSZENIE
"OCALIĆ OD ZAPOMNIENIA"**

w Iwoniczu-Zdroju
38-440 Iwonicz-Zdrój
ul. Denisa 3

REGON: 180962245

NIP: 6842636291

nr konta: 13864210412006401283950001